09/07/2022

Ναυπάκτου Ιερόθεος: Ο Άγιος Σωφρόνιος ως Ιερομόναχος και πνευματικός πατέρας

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Ναυπάκτου και Αγίου Βλασίου

Μητροπολίτου Ναυπάκτου καί Ἁγίου Βλασίου Ἱεροθέου

Ἡ ἑορτή τοῦ ἁγίου Σωφρονίου τοῦ Ἀθωνίτου (11 Ἰουλίου) μέ ὁδήγησε στό νά παρουσιάσω μέ συντομία τό τελευταῖο βιβλίο του πού ἐξεδόθη τό 2021 ἀπό τήν Ἱερά Μονή τοῦ Essex μέ τίτλο "Πνευματικά Κεφάλαια".

Τό βιβλίο αὐτό περιλαμβάνει ἐπιστολές τοῦ ἁγίου Σωφρονίου τοῦ Ἀθωνίτου πού ἀπεστάλησαν σέ διαφόρους παραλῆπτες, κατά τήν δεκαετία 1950-1960. Προφανῶς ὑπάρχουν καί ἄλλες ἐπιστολές τοῦ ἁγίου Σωφρονίου πού θά ἐκδοθοῦν ἀργότερα.

Ἡ περίοδος πού ἐγράφησαν οἱ ἐπιστολές αὐτές ἦταν σημαντική, γιατί μόλις εἶχε ἀναχωρήσει ἀπό τό Ἅγιον Ὄρος, καί ἐπανῆλθε στό Παρίσι προκειμένου νά δημοσιεύση τίς «γραφές τοῦ ἁγίου Σιλουανοῦ», ἀλλά γιά λόγους ὑγείας δέν μπόρεσε νά ἐπανέλθη στό Ἅγιον Ὄρος, καί στήν συνέχεια τό 1959 ἐγκαταστάθηκε στό Ἔσσεξ τῆς Ἀγγλίας.

Εἶναι φανερό ὅτι ὁ ἅγιος Σωφρόνιος εἶναι φορτωμένος μέ μεγάλη ἐμπειρική γνώση, ἀφοῦ ὁ ἴδιος πῆγε στό Ἅγιον Ὄρος τό 1925 μέ μεγάλη ἔμπνευση μετανοίας γιά νά ζήση κατά Θεό, ἐκεῖ μυήθηκε στήν κοινοβιακή ζωή, ὅπως αὐτή κυριαρχοῦσε στήν Ἱερά Μονή τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονος, γνώρισε τόν ἅγιο Σιλουανό, ὁ ὁποῖος τοῦ φανέρωσε τίς ἀποκαλύψεις τοῦ Ἁγίου Πνεύματος, ἀσκήθηκε στήν ἔρημο τοῦ Ἁγίου Ὄρους, στήν ἡσυχία καί τήν προσευχή ὑπέρ ὅλου τοῦ κόσμου, καθοδήγησε μοναχούς στήν ἐσωτερική πνευματική ζωή, ὡς πνευματικός πατέρας τους, καί μετά ἀπό αὐτά βρέθηκε στό Παρίσι καί τό Ἔσσεξ τῆς Ἀγγλίας.

Ζώντας μέσα σέ αὐτήν τήν πνευματική ἀτμόσφαιρα, πού χαρακτηρίζεται ἀπό πύρινη ἔμπνευση γιά τήν θεία ζωή γράφει τίς ἐπιστολές αὐτές σέ ἐκείνους πού τοῦ ζητοῦσαν καθοδηγητικό λόγο γιά σοβαρά θέματα τῆς ζωῆς τους. Νομίζω ὅτι τό βιβλίο αὐτό θά μποροῦσε νά τιτλοφορηθῆ ὡς «ἡ θεολογική διακονία τοῦ πνευματικοῦ, κατά τόν ἅγιο Σωφρόνιο». Πράγματι, ἐάν σέ ὅλα τά ἄλλα βιβλία του καταγράφεται ἡ πείρα του σέ θέματα νοερᾶς προσευχῆς καί θεοπτίας, στό βιβλίο αὐτό φαίνεται καθαρά πῶς ἕνας θεόπτης ἀσκητής, ἕνας ἐμπειρικός θεολόγος καθοδηγεῖ αὐτούς πού τόν ἐρωτοῦν γιά σοβαρά θέματα πού τούς ἀπασχολοῦσαν.

Διαβάζοντας κανείς αὐτές τίς ἐπιστολές βλέπει ἕναν Γέροντα νά βρίσκεται στό ὕψος τῆς θεοπτίας, νά ἔχη ὡς κέντρο τήν καρδιά, μέσα στήν ὁποία ἐνεργεῖ ὁ νοῦς καί ἀπό ἐκεῖ νά δίνη τίς συμβουλές του καί νά καθοδηγῆ αὐτούς πού τόν ἐρωτοῦν χωρίς νά αὐτοσχεδιάζη καί χωρίς νά ἐκφέρη λογικούς καί συναισθηματικούς λόγους.

Οἱ ἄνθρωποι πού τόν ἐρωτοῦν ἀνήκουν σέ διάφορες κατηγορίες, δηλαδή εἶναι Ἱερεῖς, θεολόγοι, μοναχοί, ἄγαμοι, ἔγγαμοι, νέοι, ἡλικιωμένοι, γονεῖς, ἀσθενεῖς,

ὀρθόδοξοι, ἑτερόδοξοι κλπ. καί σέ ὅλους αὐτούς ἀπαντᾶ μέ αὐθεντικότητα, βεβαιότητα, ἀγάπη, θαυμαστή διάκριση καί ἐκπληκτική εὐγένεια.

Ἐκεῖνο τό ὁποῖο φαίνεται σέ ὅλες τίς ἐπιστολές πού δημοσιεύονται στό βιβλίο αὐτό εἶναι ἡ ὑψηλή πνευματική ἐμπειρία τοῦ ἁγίου Σωφρονίου, ἡ γνώση τῆς πραγματικότητος τοῦ κόσμου πού μᾶς περιβάλλει, καί ὅλα αὐτά προσφέρονται μέ πνευματική εὐαισθησία καί εὐγένεια ψυχῆς, μέ τρυφερή ἀγάπη καί λεπτότητα ἐλευθερίας.

Γράφει μέ ἀφοπλιστική εὐγένεια: «Δέν τολμῶ νά ἀγγίξω τήν πληγή σας. Εὔχομαι μόνο μέ ὅλη μου τήν καρδιά νά δεχθεῖτε Ἄνωθεν ἀπό τόν Θεό, τή δύναμη τῆς προσευχῆς». Ὁ ἴδιος γράφει ὅτι «στόν αἰώνα μας ἡ θέση τῶν ἱερέων κατάντησε ἀφόρητη• τό νά εἶναι κανείς ἱερέας σημαίνει νά δέχεται μαρτύριο. Καί σήμερα λίγοι εἶναι ἕτοιμοι νά ὑπομείνουν αὐτό τό ἔργο». «Ἀπό τόν καιρό πού μοῦ ἀνέθεσαν νά εἶμαι πνευματικός, ὅλα ἀνατράπηκαν, ἦλθαν τά ἐπάνω κάτω. Ἡ ἐντρύφησή μου στόν ἔσω ἄνθρωπο ἀντικαταστάθηκε μέ τήν ἐπικέντρωσή μου στήν καρδιά τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, στήν πάλη ἐναντίον τῶν παθῶν μέσα στίς καρδιές ”ἄλλων”. Τελικά, μοῦ ἔγινε φυσική κατάσταση νά μεριμνῶ προπαντός γιά τίς ἀνάγκες τῶν ἄλλων, τοῦ καθενός ἀπό τούς ἄλλους, καί νά λησμονῶ τόν ἑαυτό μου».

Ἀσκοῦσε τήν διακονία τῆς πνευματικῆς πατρότητας μέ βαθειά αἴσθηση εὐθύνης ἀπέναντι στόν κάθε ἄνθρωπο πού ζητοῦσε βοήθεια, καί αὐτό τό κάνει μέ μιά ἀπίστευτη εὐγένεια. Σέ μιά ἐπιστολή του γράφει «ὅτι γιά τόν ἱερέα, γιά τόν πνευματικό, ἡ κάθε συνάντηση εἶναι γεγονός, ἡ κάθε μιά εἶναι ἰδιαίτερα δύσκολη, γιατί εἶναι φοβερά μεγάλη ἡ εὐθύνη του ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ καί ἐνώπιον κάθε προσώπου πού ἀπευθύνεται σέ αὐτόν. Καί αὐτό, γιατί ἄν ὁ ἄνθρωπος ὑπακούσει σέ ἕναν ἄστοχο λόγο τοῦ πνευματικοῦ, μπορεῖ νά βγεῖ ἀπό τήν ὀρθή ὁδό καί σέ αὐτή τήν περίπτωση ἡ ἀπώλεια δέν διορθώνεται μέ τίποτε. Δέν ὑπάρχει πάνω στή γῆ πιό πολύπλοκη, πιό δύσκολη, πιό ὑπεύθυνη ὑπηρεσία ἀπό ἐκείνη τῆς διακονίας τοῦ πνευματικοῦ».

Ὁ ἅγιος Σωφρόνιος ἦταν ἱερομόναχος Ἁγιορείτης, καί ὕστερα ἀπό μεγάλη ἄσκηση βρέθηκε στήν Δυτική Εὐρώπη, πρῶτα στήν Γαλλία καί ἔπειτα στήν Ἀγγλία, ἀπαντώντας μέ τήν ζωή του καί τήν διδασκαλία του στίς προκλήσεις τῆς ἐποχῆς του. Κυρίως, παρέμεινε μέχρι τό τέλος ἕνας Ἁγιορείτης ἱερομόναχος.

Αὐτό φαίνεται καθαρά, μεταξύ τῶν ἄλλων, στίς ἐπιστολές του πού περιλαμ-βά-νονται στό βιβλίο αὐτό, πού ἐκφράζουν μιά ὑψηλή πνευματική ζωή. Σέ μιά ἐπιστολή του γράφει γιά τόν μοναχισμό πού ζοῦσε:

«Εἶναι πολύ πιθανόν ὅτι ἐσεῖς, ἀφοῦ περάσατε πολλά χρόνια στήν Πάτμο καί ἐν

γένει στήν Ἑλλάδα, δέν γνωρίζετε καθόλου πόσες κατα-κρίσεις ὑπέμεινα ἀπό τότε πού ἀναχώρησα ἀπό τόν Ἄθωνα. Ἡ πλειο-νότητα τῶν κριτῶν μου ποτέ δέν μέ εἶδαν, καί ἀκόμη περισσό-τερο, ποτέ δέν μίλησαν μαζί μου• οὔτε κἄν πῆγαν ποτέ σέ ἐκκλησία νά προ-σευχηθοῦν. Ἀπό τήν ἀρχή ἀκόμη τῶν προσπαθειῶν μου νά οἰκοδομήσω κάτι σάν μοναστήρι, δέν εἶχα καμία βοήθεια ἀπό κανέναν...

Γιά μένα ὡς μοναχό, στό ἐπίπεδο τῆς σωτηρίας, εἶναι "ὠφελι-μότερο" νά μέ συκοφαντοῦν, γιατί συχνά στήν ὁδό αὐτή διαφυ-λάττεται τό πῦρ τῆς προσευχῆς τοῦ ἀνθρώπου, πού τόν βυθίζει στά βαθειά νερά τῆς ταπείνωσης».

Συγχρόνως, ἦταν ἱερεύς καί λειτουργός τῶν θείων μυστηρίων. Ἡ θεία Λειτουργία ἦταν ἡ ζωή του, τήν βίωνε ὡς τόν Μυστικό Δεῖπνο τοῦ Χριστοῦ, τήν ὑπερφυᾶ προσευχή Του στήν Γεθσημανῆ. Στήν θεία Λειτουργία ζοῦσε ὅλη τήν τραγωδία τοῦ κόσμου. Γράφει:

«Τελοῦμε τή Θεία Λειτουργία μέ φλογερή ἔφεση νά ζήσουμε ὅλη τήν τραγωδία τοῦ κόσμου, δεόμαστε στόν Θεό γιά ζῶντες καί νεκρούς, συμπάσχουμε μέ τούς ἀσθε-νεῖς, τούς φτωχούς, τούς καταφρονημέ-νους, τούς θλιβομένους, τούς ἀπεγνω-σμένους, καί ὅλα αὐτά τά ἀναφέ-ρουμε στόν Θεό ἀπό τό βάθος τῆς καρδιᾶς μας μέ προσευχές καί μέ τήν τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας. Ἔτσι ἔζησαν οἱ ἀσκητές Πατέρες μας στήν Αἴγυπτο, στήν Παλαιστίνη καί στό Ἅγιον Ὄρος τοῦ Ἄθωνα. Ἔτσι ἔζησαν ὁ ἅγιος Σεραφείμ τοῦ Σάρωφ, ὁ ἅγιος Σέργιος τοῦ Ραντονέζ καί οἱ ἄλλοι Ἅγιοι».

Σέ ἄλλη ἐπιστολή γράφει:

«Γιά τόν ἱερέα εἶναι ἰδιαίτερα σημαντικό νά γνωρίσει, ἀκριβέ-στε-ρα, νά ἀποκτήσει τή συμπάσχουσα ἀγάπη τοῦ Χριστοῦ. Καί αὐτό γιατί χωρίς τέτοια ἀγάπη ἡ τέλεση τῆς Θείας Λειτουργίας μπορεῖ νά ἀποβεῖ περισσότερο ἐξωτερική, "τυπική", παρά γνήσια, ζῶσα συμμετοχή στό ἔργο τοῦ Χριστοῦ. Γιά τή βαθύτερη προσέγγιση τοῦ μυστηρίου τῆς Θείας Εὐχαριστίας κατά τήν τέλεσή της μπορεῖ νά εἶναι ὠφέλιμη ἐν μέρει ἡ ἀνύψωση τοῦ νοῦ στήν ἔφεσή του νά περιλάβει ὅλο τόν κόσμο• ὡστόσο, μόνο ὥς ἕναν βαθμό κατορθώνει αὐτό πού ἀναζητεῖ».

Γιά νά ἐπιτευχθῆ αὐτό χρειάζεται ὁ ἱερεύς νά ἀναπτύξη τήν ἐσω-τερική ζωή τῆς προσευχῆς. Γράφει:

«Ὑπό αὐτή τήν ἔννοια μποροῦμε νά ποῦμε ὅτι κάθε ἱερέας θά ἔπρεπε νά ἔχει ἐμπειρία τῆς νοερᾶς (ἡσυχαστικῆς) προσευχῆς, πράγμα πού θά διευκόλυνε τήν εἴσοδό του στή θεία πράξη τῆς Λειτουργίας μας. Ἀπό τήν ἀρχή ἀκόμη τῆς Προσκομιδῆς, ἡ Λειτουργία μᾶς ἑλκύει στή σφαιρική θεωρία ὅλης τῆς "Ἱστορίας" τῆς ἀνθρωπότητας: ἀπό τή Δημιουργία τοῦ κόσμου ὥς τή Δευτέρα Παρουσία τοῦ

Χριστοῦ καί τήν πλήρη “Τελείωση” τῶν πάντων».

Ἐπί πλέον ὁ ἅγιος Σωφρόνιος ἦταν πνευματικός πατέρας καί ἠσχολεῖτο μέ τήν πνευματική διακονία τῶν ἀνθρώπων. Γράφει σέ μιά ἐπιστολή του:

«Ἀπό τόν καιρό πού μοῦ ἀνέθεσαν νά εἶμαι πνευματικός, ὅλα ἀνατράπηκαν, ἦλθαν τά πάνω κάτω. Ἡ ἐντρύφησή μου στόν ἔσω ἄνθρωπο ἀντικαταστάθηκε ἀπό τήν ἐπικέντρωσή μου στήν καρδιά τῶν ἄλλων ἀνθρώπων, στήν πάλη ἐναντίον τῶν παθῶν μέσα στίς καρδιές “ἄλλων”. Τελικά, μοῦ ἔγινε φυσική κατάσταση νά μεριμνῶ προπαντός γιά τίς ἀνάγκες τῶν ἄλλων, τοῦ καθενός ἀπό τούς ἄλλους, καί νά λησμονῶ τόν ἑαυτό μου. Ἐκεῖνος, ὁ Μόνος πού γνωρίζει ὅλες τίς καρδιές, γνωρίζει πόσο συχνά ἦταν ὀδυνηρό γιά μένα νά στεροῦμαι μιά “ἀνάσα” γιά ἀνάγνωση, γιά ἀπομόνωση, γιά αὐτοσυγκέντρωση. Πολλές φορές μοῦ ἐρχόταν ἡ σκέψη ὅτι τά ἀποτελέσματα ὅλων τῶν κόπων μου καί τῶν στερήσεών μου ἦταν μηδαμινά σέ σημεῖο ἀπόγνωσης• ὅτι ἄν οἱ κόποι καί τῶν ἄλλων ἦταν τόσο λίγο καρποφόροι, τότε, πράγματι, θά πρέπει νά εἶναι σχεδόν ἀδύνατον νά βρεθοῦν ἐργάτες γιά τέτοιον ἀγρό. Ἡ ἰδέα ὅτι κάθε ἄνθρωπος εἶναι “λόγος Θεοῦ”, “βιβλίο τοῦ Θεοῦ”, καί πώς ὅ,τι γράψεις σέ αὐτό τό αἰώνιο βιβλίο, ἔστω καί μιά γραμμή, εἶναι μεγάλη τιμή, πού μᾶς κάνει συνεργούς στή μεγάλη πράξη τῆς δη-μιουρ-γίας τοῦ κόσμου καί, ἀκόμη περισσότερο, συνεργούς στή δημιουργία θεῶν κατ’ εἰκόνα τοῦ αἰώνιου Θεοῦ, δέν μοῦ ἐπέτρεπε, θά ἔλεγα, νά ἀποκλίνω ἀπό τή διακονία μου στούς ἀνθρώπους».

Φυσικά, γνώριζε πόσο δύσκολο εἶναι στήν ἐποχή μας νά ἀσκῆ κανείς τήν πνευματική διακονία στούς ἀνθρώπους, γι’ αὐτό γράφει σέ μιά ἐπιστολή του:

«Στόν αἰώνα μας ἡ θέση τῶν ἱερέων ἔγινε ἀφόρητη• τό νά εἶναι κανείς ἱερέας σημαίνει νά δέχεται μαρτύριο. Καί σήμερα λίγοι εἶναι ἕτοιμοι νά ὑπομείνουν αὐτό τό ἔργο. Ὡς ἐκ τούτου, ὅποιος καί νά εἶναι ὁ ἱερέας πού σᾶς ἔλαχε, ἐκτιμῆστε τον. Καί ἄν εἶστε μαζί του ταπεινοί καί συμπαθεῖς, ἀκόμη καί ἄν ὑπάρχει σέ αὐτόν κάποια ἀνεπάρκεια γνώσης ἤ ἐμπειρίας γά τό πῶς νά πολιτευθεῖ μέσα στήν ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, τότε καί αὐτός θά διορθωθεῖ. Ἄν εἶναι νέος ἱερέας, τότε εἶναι πλήρως κατανοητό τό ὅτι δέν ἀφομοίωσε ἀκόμη ὅλη τήν τάξη τῶν πραγ-μάτων.

Μοῦ φαίνεται ὅτι στίς Ὀρθόδοξες χῶρες οἱ ἱερεῖς εἶναι καλύτεροι, ἀκριβῶς ἐξαιτίας τῆς μεγάλης ἀγάπης τοῦ λαοῦ. Ἀπό ὅσο ὅμως γνωρίζω τούς μετανάστες στήν Εὐρώπη, ὁ ἱερέας ποτέ δέν μπορεῖ νά τούς εὐχα-ριστήσει ὅλους. Ὁπωσδήποτε θά βρεθοῦν ὁρισμένοι οἱ ὁποῖοι δέν θά τόν συμπαθοῦν, συχνά χωρίς αἰτία ἐκ μέρους του, καί ἔτσι ἀρχίζει μιά ἀδιέξοδη διένεξη. Ἀπό τό τίποτε ἐπινοοῦν κάθε εἴδους κατηγορία γιά τούς ἄλλους, καί δέν εἶναι δυνατόν νά συμφιλιωθοῦν, ἐφόσον

στήν πραγματικότητα τίποτε δέν ὑπάρχει».

Ὁ ἅγιος Σωφρόνιος καταλάβαινε καλά ὅτι τό νά συκο-φαν-τεῖται, τόν ὠφελοῦσε ὡς μο-ναχό, ἀλλά αὐτό δυσκόλευε τό ἔργο του ὡς πνευματικοῦ πατρός. Γρά-φει σέ μιά ἐπιστολή του:

«Ὅταν ἤμουν ἁπλός μοναχός ἐκτιμοῦσα ὑπερβολικά κάθε ἀπό-ρριψή μου ἀπό πλευρᾶς ὁποιουδήποτε, διότι αὐτό μέ ταπείνωνε καί μοῦ ἔδινε πλούσια τροφή στήν προσευχή• γιά τήν ἀκρίβεια, ἐνίσχυε τήν προσευχή, διότι μέ ἀποσποῦσε ἀπό κάθε ἐλπίδα ἐδῶ, πάνω στή γῆ, καθάριζε τόν νοῦ μου ἀπό κάθε σκέψη γιά τά πρόσκαιρα, ἐνίσχυε τή μνήμη τοῦ θανάτου. Μέ ἐλευθέρωνε ἐπίσης ἀπό “ἀνθρώπινες” δια-ταγές-ἐντολές, οἱ ὁποῖες ἐπιβάλλονται πολλές φορές στή ζωή τῶν καλῶν ἀνθρώπων, ἐξαιτίας τῆς ἐμπιστοσύνης τους πρός τούς ἰθύ-νοντες. Μέ ἕναν λόγο αὐτή εἶναι ἡ πιό ὠφέλιμη κατάσταση γιά τόν μοναχό. Τώρα ὅμως θλίβομαι βαθιά, ὅταν διαπιστώνω, ἔστω καί σέ μικρό βαθμό, δυσπιστία πρός τό πρόσωπό μου, γιατί σέ αὐτή τή δυσπιστία περικλείεται ὁ κίνδυνος νά ὁδηγηθεῖ ἡ “διακονία” μου στό μηδέν ἤ τουλάχιστον νά ἐξασθενήσουν οἱ καρποί της».

Ἀπό τά λίγα αὐτά φαίνεται ὅτι ὁ ἅγιος Σωφρόνιος εἶχε μεγάλη αἴσθηση τῆς πνευματικῆς πατρό-τητος. Αὐτό ὀφειλόταν στήν μεγάλη αἴσθηση τῆς σωτηρίας ἐν Χριστῷ, ὅπως τοῦ ἀποκαλύφθηκε, κατά τόν καιρό πού ὡς μοναχός καί ἐρημίτης ἀσκητής βίωσε τό μεγαλεῖο τῆς σωτηρίας τοῦ ἀνθρώπου, δηλαδή τί εἶ-ναι ὁ Θεός, τί εἶναι ὁ ἄνθρωπος καί ὅτι σκοπός τοῦ ἀνθρώπου εἶναι νά ἑνωθῆ μέ τόν Θεό καί νά γίνη κατά Χάριν Θεός, μάλιστα στίς συνθῆκες τῆς κοινωνίας τῆς ἐποχῆς μας.

Δύο παραδείγματα θά καταγραφοῦν γιά νά φανῆ ὅτι, ὁ σκοπός τῆς ποιμαντικῆς διακονίας πού ἐξασκοῦσε ὁ ἅγιος Σωφρόνιος ἦταν νά ὁδηγήση τόν ἄνθρωπο στήν θεία ζωή, στόν ἀποκαλυπτικό λόγο, ἀλλά καί ὅτι γνώριζε πολύ καλά τήν πραγματικότητα τοῦ κόσμου στόν ὁποῖον ζοῦσε.

Κατά τόν ἅγιο Σωφρόνιο «ὁ Χριστός ἦλθε νά μᾶς ἀποκαλύψη τόν ἀληθινό Θεό, καί ἡ ἀληθινή γνώση τοῦ Θεοῦ ἀποτελεῖ τό κέντρο τῶν πάντων. Νά χάσουμε τήν ἀποκάλυψη πού μᾶς δόθηκε γιά χάρη ὁποιωνδήποτε ἄλλων ἀξιῶν, θά εἶναι ἔγκλημα ἐναντίον τοῦ Θεοῦ καί ἐναντίον τῆς ἀνθρωπότητας, γιατί ἔπειτα δέν θά ὑπάρχουν πιά ὁδοί πρός ἀποκατάσταση τῆς γνώσης πού χάθηκε καί συνεπῶς καί γιά τή σωτηρία τοῦ ἀνθρώπου».

Πέρα ἀπό τήν γνώση καί τήν διαφύλαξη τῆς ἀποκαλύψεως τοῦ Χριστοῦ, ὁ ἅγιος Σωφρόνιος συνιστοῦσε στούς μοναχούς του νά μάθουν καί τίς συνθῆκες τοῦ κόσμου στόν ὁποῖο βρίσκονται. Γράφει: «Προσπάθησα νά τούς ἐξηγήσω τήν ἀναγκαιότητα γιά τό “μέλλον” τους νά ἐπωφεληθοῦν ἀπό τήν ὕπαρξη τοῦ

Ἰνστιτούτου τοῦ Ἁγίου Σεργίου ὡς τόν πλησιέστερο γεωγραφικά σέ μᾶς “χῶρο”, ὅπου αὐτοί θά ἔχουν τήν δυνατότητα νά μυηθοῦν στή θεολογική προβληματική τῆς ἐποχῆς μας, ὥστε ἀργότερα νά μήν ταλαιπωροῦνται στίς συναντήσεις τους μέ ὁποιονδήποτε ἄνθρωπο, ὅπως συχνά κλονίζονται οἱ μοναχοί τοῦ Ἁγίου Ὄρους ἐξαιτίας τῆς “μονόπλευρης” πνευματικῆς ἀγωγῆς τους».

Γενικά στό βιβλίο αὐτό φαίνεται μέ καθαρό τρόπο ὅτι ὁ ἅγιος Σωφρόνιος ἦταν ἐμπειρικός θεολόγος καί σκεφτόταν: «Τό νά κάνω ὅμως καριέρα μέσα στήν Ἐκκλησία, γιά μένα ἰσοδυναμεῖ μέ τήν ἔσχατη παραφροσύνη, γιατί στήν Ἐκκλησία ἡ ἀληθινή καριέρα συνίσταται στό νά εἶναι ὁ ἄνθρωπος εὐάρεστος στόν Θεό». Ἦταν Ἱερεύς πού εἶχε νοερά προσευχή καί μέ αὐτήν τήν προοπτική λειτουργοῦσε, καί ἔγραφε ὅτι «κάθε ἱερέας θά ἔπρεπε νά ἔχει ἐμπειρία τῆς νοερᾶς (ἡσυχαστικῆς) προσευχῆς, πράγμα πού θά διευκόλυνε τήν εἴσοδό του στή θεία πράξη τῆς Λειτουργίας μας». Καταλάβαινε πολύ δυνατά τί σημαίνει ὁ Ἱερεύς νά ἔχη πνευματικά παιδιά, γι’ αὐτό συμβούλευε τούς γονεῖς τί σημαίνει ἀγωγή τῶν παιδιῶν ὅταν ἔγραφε: «Καί ἐγώ πολλές φορές πέρασα ἀπό πειρασμό πού μοιάζει μέ τόν δικό σας, ἐφόσον καί σέ μένα ἔπεσε ὁ κλῆρος νά γεννήσω κατά πνεῦμα τέκνα μέ ὀδύνες καί θλίψεις. Τά ἴδια τά παιδιά ὅμως δέν κατανοοῦν αὐτά τά παθήματα τῶν μητέρων καί τῶν πατέρων τους». Καί πρό παντός κατά τήν ποιμαντική του διακονία εἶναι πολύ εὐγενής, ἀκόμη καί στίς ἀντιδράσεις τῶν Χριστιανῶν, καί ὅταν καταλάβαινε τέτοιες «ψυχρές ἀπορρίψεις» ἐκ μέρους τους, ἀποσυρόταν, ὅπως γράφει: «Ποτέ δέν εἶχα τήν διάθεση νά τούς ἐπισκέπτομαι, νά τούς ἐπιβαρύνω, τρόπον τινά, μέ τήν παρουσία μου».

Ὁ ἅγιος Σωφρόνιος, ὅπως φαίνεται στίς ἐπιστολές του αὐτές, ἀσκοῦσε μιά ποιμαντική διακονία ὑψηλῶν προδιαγραφῶν, πού ἐκινεῖτο στά προφητικά, ἀποστολικά καί πατερικά πρότυπα, μέσα σέ ἐκπληκτική εὐγένεια. Γράφει: «Νά ἔχουμε ὑπ’ ὄψιν ὅτι ἡ δύναμη τῆς ὁρμῆς πρός τόν Θεό μέσα μας πρέπει νά αὐξάνει διαρκῶς ἕως τό τέλος τῆς ζωῆς μας ἔτσι, ὥστε τελικά νά μᾶς βγάλει ἀπό τήν σφαίρα τῆς ἕλξεως τῆς γῆς». Σέ αὐτό πρέπει νά βοηθήση ὁ πνευματικός πατέρας τούς Χριστιανούς.

Νά ἔχουμε τίς πρεσβείες του στόν Θεό.